Opiętek jesionowiec (*Agrilus planipennis* Fairmaire)

Poważne zagrożenie dla jesionów w Europie

Chrząszcz *Agrilus planipennis* (po lewej, fot Eduard Jendek, Słowacja, https://gd.eppo.int/); larwa *Agrilus planipennis* we fragmencie żerowiska (po prawej, Daniel A. Herms, The Ohio State University, USA, https://gd.eppo.int/)

Chodniki larwalne *Agrilus planipennis* (po lewej, fot. Daniel A. Herms, The Ohio State University, USA, https://gd.eppo.int/). Otwór wyjściowy chrząszcza *Agrilus planipennis* na pniu jesiona w kształcie poziomo ułożonej litery „D" (po prawej, fot Eduard Jendek, Słowacja, https://gd.eppo.int/).

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

---

gi@piorin.gov.pl • www.piorin.gov.pl

PIORIN

Zasięg występowania i opis agrofaga

Gatunek ten pochodzi z dalekowschodniej części Azji, gdzie występuje w Chinach, Japonii, Korei i w azjatyckiej części Rosji, natomiast podawane przez niektórych autorów dane nt. jego występowania w Mongolii i na Tajwanie uważane są za wątpliwe. Prawdopodobnie wraz z opakowaniami drewnianymi przeniknął on do Ameryki Północnej, gdzie notowany jest w Kanadzie i USA. W ostatnich latach gatunek ten rozprzestrzenia się w kierunku zachodnim w europejskiej części Rosji, zbliżając się do granicy między Rosją a Białorusią, a w 2019 r. stwierdzono go we wschodniej części Ukrainy (okolice Ługańska).

Jest to chrząszcz z rodziny bogatkowatych (*Buprestidae*). Chrząszcze długości 8,5-14 mm, o ciele wąskim, wydłużonym, barwy niebieskozielonej z metalicznym połyskiem. Powierzchnia ciała gładka z delikatną mikrorzeźbą. Głowa nieco szersza od przedplecza, spłaszczona. Czułki zbliżone długością do szerokości głowy. W porównaniu, chrząszcze gatunku *A.convexicollis,* notowanego w Polsce na jesionie wyniosłym, są mniejsze (długość 3,5- 5,5 mm), barwy brązowo-zielonej.

Larwy beznogie, barwy białokremowej, z silnie rozwiniętym przedtułowiem i brązową głową wciśniętą w przedtułów, długości 26-32 mm.

Rośliny żywicielskie

Głównymi żywicielami szkodnika są jesiony (*Fraxinus* spp.). W Azji do żywicieli zalicza się jesion chiński (*F.chinensis*), *F.japonica*, jesion japoński, *(F.lanuginosa*), jesion mandżurski (*F.mandshurica*) i jesion koreański (*F.rhynchophylla)*, natomiast w Ameryce Północnej: jesion amerykański (*F.americana)*, jesion czarny (*F. nigra*) i jesion pensylwański (*F.pennsylvanica*). W Europie porażany jest jesion wyniosły (*F.excelsior*) oraz uprawiane gatunki azjatyckie i północnoamerykańskie. Żywicielami są także orzech mandzurski, (*Juglans mandshurica*), skrzydłorzech japoński (*Pterocarya rhoifolia*) oraz wiązy: *Ulmus davidiana* i *Ulmus propinqua*.

Objawy występowania i szkodliwość

Chrząszcze uszkadzają liście drzew. Larwy po wylęgu drążą długie serpentynowate korytarze w kambium i bielu, wypełnione brązowymi trocinami i odchodami. Szerokość chodników ulega stopniowemu zwiększaniu wraz z rozwojem larw. W wyniku reakcji obronnej powstają pionowe pęknięcia chodników larwalnych, długości 5–10 mm. Na końcu chodnika larwalnego tuż pod powierzchnią kory, larwa wygryza komorę poczwarkową, w której zimuje, a wiosną ulega przepoczwarczeniu. Postaci dorosłe owada po przepoczwarczeniu wygryzają się na zewnątrz poprzez charakterystyczne otwory wylotowe w kształcie poziomo ułożonej litery „D", szerokości 3–4 mm. Żerowanie szkodnika przyczynia się do żółknięcia oraz opadania liści, usychania gałęzi, a z czasem zamierania drzew.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Chrząszcze mogą rozprzestrzeniać się lokalnie wykonując przeloty na odległość ponad 1 km. W trakcie obrotu międzynarodowego szkodnik może być przenoszony z materiałem szkółkarskim i drewnem gatunków żywicielskich.

Postępowanie w przypadku podejrzenia wystąpienia agrofaga

W przypadku jakichkolwiek podejrzeń co do obecności agrofaga na jesionach, poinformować o tym fakcie najbliższą jednostkę organizacyjną Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN). Oddziały PIORiN umiejscowione są w większości miast powiatowych. Dane kontaktowe tych jednostek znajdują się na stronie http://piorin.gov.pl/. Zadania realizowane przez PIORiN mają na celu zmniejszenie zagrożenia ze strony organizmów szkodliwych, eliminację negatywnych skutków wynikających z wymiany handlowej i stosowania środków ochrony roślin oraz nadzór nad produkcją materiału siewnego w pełni spełniającego wymagania zdrowotnościowe
i jakościowe, a kierunki i zakres działań Inspekcji wynikają z bieżących problemów występujących w rolnictwie oraz zagrożeń dla stanu fitosanitarnego upraw i środowiska naturalnego.

Wymagania fitosanitarne

W Polsce *A. planipennis* podlega obowiązkowi zwalczania.

Opracowanie: Witold Kamkowski, wyd.1, lipiec 2019